

O B S A H.

SOCIÁLNÍ ČINNOSTI.

ÚVOD.

1. Předmět výkladů tohoto svazku a jeho postavení v soustavě sociologie.

I. ORIENTACE.

2. Nesnáze vědeckého výkladu činností. Příklad: sport. — 3. Potřeba spojení výkladu sociologického s psychologickým a kombinovaně rozčleněného rozřazení při výkladu činností. Přechodní a pohraniční ráz této kategorie. — 4. Vztah objektu a subjektu jako východisko třídění kulturních činností. — 5. Subjektivní přesouvání postojů (attitud) vůči rozličným činnostem a výtvorům. — 6. Základní dualism subjektivního poměru činitelů k činnostem: práce a zábava. — 7. Relativnost rozdílu mezi prací a zábavou. — 8. Rozlišení činností tělesných a duševních. — 9. Rozlišení činností akce a fikce. — 10. Rozlišení činností dle způsobu a stupně společenského styku. — 11. Rozlišení kombinace tříd stykových. — 12. Soustava kulturních činností dle dělidel statických. — 13. Třídění kulturních činností po stránce dynamické. — 14. Základní kategorie rozlišení povšechného: 1. Činnosti pozitivní čili prosté a skladné. 2. Činnosti negativní čili protikladné. — 15. Počátky kultury bez rozlišení těchto kategorií.

II. ČINNOSTI POSITIVNÍ — PROSTÉ A SKLADNÉ.

A. POČÁTKY TĚCHTO ČINNOSTÍ.

16. Nerozlišená jednota pozitivních činností u primitivů. — 17. Obdobná situace u činností dětských. — 18. Nedostatek pracovitosti u primitivů. — 19. Problém „práce“ zvířat. Práce jakožto jev kulturní. — 20. Svalová a nervová slabost primitivů dle Spencera. — 21. Další doklady o duševní chabosti primitivů. — 22. Vliv automatismu ve vývoji činností kulturních a v kultuře vůbec. — 23. Práce a vědomí. — 24. Rytmické pohyby v přírodě a primitivní technice. — 25. Technický a ekonomický význam rytmu v prvotní kultuře. — 26. Rytmus a tón (zpěv, hudba) v činnostech primitivů. — 27. Rytmus při činnostech společných. — 28. Rytmus a kouzelnictví. — 29. Vystupňování rytmu. — 30. Úhrný úsudek o vlivu rytmu. — 31. Aplikace povšechných zákonů vývoje na rozlišení kulturních činností. — 32. Vliv přírodního prostředí na činnosti lidské. — 33. Postup technicko-hospodářských zaměstnání lidských a jeho vliv na rozlišení činností. Základní význam rolnictví pro vznik práce. — 34. Konvergence rolnictví a usedlosti. Počátek druhé, vyšší etapy civilisace. Konvergence vlivů, které přispěly ke vzniku a vytváření práce jako samostatného útvaru činností.

B. PRÁCE.

1. Počátky práce.

35. Názory lidstva prvotního o práci dle dokladů jazykových. — 36. Rozpor mezi příznivými a nepříznivými názory o práci prvotní. — 37. Vysvětlení rozporu rozlišením objektivní a subjektivní stránky. — 38. Dvoji práce: svobodná a nucená. — 39. Prvotní dělba práce dle pohlaví. — 40. Dělba práce na rozkaz (nucená). Otročtví. — 41. Vývoj od primitivní práce k jejímu plnému rozvinutí. Zvyk a cvik jako činitelé tohoto vývoje.

2. Definice a klasifikace.

42. První logický úkol: definice práce. — 43. Složitost otázky. — 44. Zjednodušení komplikací. Vyloučení ekonomického primitivismu. — 45. Příklad sociologické definice: Borne a Henry. — 46. Druhý příklad definice: Dunkmann. — 47. Jiné definice. — 48. Kombinace subjektu a objektu v definicích práce. — 49. Další znaky práce: námaha, pravidelnost. — 50. Usměrněná vůle a nucenost jako znak práce. — 51. Závěrečná definice práce. — 52. Charakteristika této definice. — 53. Druhy práce. Třídění primitivnější. — 54. Třídění učeněná.

3. Dělbá práce.

55. Dělbá práce jako oblíbený předmět nauky. — 56. Prvotní dělbá práce dle pohlaví. Pozdější vývoj, jeho činitelé (války) i výsledky (otročství). — 57. Moderní dělbá práce v technice. Bücherovo třídění a charakteristika. — 58. Rozličné teorie dělby práce. — 59. Oceňování výhod a nevýhod dělby práce v literatuře. — 60. Výhody a nevýhody dělby práce v praktickém životě. — 61. Cesta k reformě.

4. Význačné jevy pracovního děje.

62. Přehled hlavních problémů. 63. Výkonnost práce a její kolísání. — 64. Vliv únavy na výkonost. — 65. Vliv únavy na pracovní úrazy. — 66. Prostředky proti únavě. Rytmus práce a přestávky. — 67. Práce, jednotvárnost a nuda. — 68. Práce a námaha. — 69. Nástroje. — 70. Rozdíly mezi nástroji a stroji. — 71. Výhody a nevýhody výroby strojové. Význam a nebezpečí mechanisace. — 72. Rozdílný význam strojů v práci průmyslové, zemědělské a duševní. — 73. Pracovní doba. Její povaha a její oceňování v literatuře. — 74. Kritika tohoto oceňování. Druhy pracovní doby a jejich třídění. — 75. Vlastní těžiště pracovní doby: práce hrubší. Postupné zkracování pracovní doby při nich. — 76. Boje o zkracování pracovní doby. Jeho výhody i vady. — 77. Klid práce a svěcení svátků.

5. Práce námezdná a její představitel: dělník. Otázka dělnická.

78. Pracovní činitel: dělník. — 79. Dělník a práce nucená (otrocká, nevolnická, námezdná). Proletarisace. — 80. Otázka dělnická. — 81. Definice dělníka. — 82. Mzda. Její druhy. — 83. Mzdové prémie. — 84. Skutečná (reálná) mzda a ceny. Životní úroveň dělnictva. — 85. Vykořisťování dělnictva. Práce dětí a žen. — 86. Nezaměstnanost. Její druhy. — 87. Dlouhodobá nezaměstnanost jako zjev krise po r. 1929.

6. Technicko-ekonomické reformy pracovní. Racionalisace.

88. Racionalisace. Její reální složky. — 89. Staré i nové formy racionalisace. Cvičení. Taylorism. — 90. Vliv racionalisace na nezaměstnanost. Vylidňování venkova. — 91. Paradoxnost a rozpor moderní kultury: pokroky techniky a sociální krise. — 92. Odpor proti technice a opačné tendence. Technokracie. — 93. Kritika technokratických hesel a rozpory mezi techniky. — 94. Návrhový systém (suggestion system). Stachanovské hnutí. Laboretism a snahy o rozšíření racionalisace za práce duševní a domácí.

7. Organizace práce a právo pracovní.

95. Prvotní formy pracovní organizace. — 96. Druhy činitelů a typů organizace práce. — 97. Poměr práce duševní a hmotné při organizaci. — 98. Kolektivní povaha pracovní organizace a význam vůdců. — 99. „Plánovitá práce“ a „vědecké řízení“. Taylorism. — 100. Další vývoj organizací pracovních. Příklady: Ford, Baťa. — 101. Poměr pracovní organizace jednotlivého závodu k celku společenskému. — 102. Právo na práci. Pracovní povinnost. — 103. Poměr veřejného a soukromého práva v poměrech pra-

covních. — 104. Základy nacionálně socialistického pracovního práva a organizace. — 105. Organizace a význam práce v zemědělství. Odchod pracovních sil z venkova. Zvláštní povaha zemědělství a její zákonná úprava.

8. Význam práce a jeho oceňování. Věda o práci.

106. Socialistické hodnocení práce. — 107. Dynamické a filosofické hodnocení práce. — 108. Protesty proti přeceňování práce. Práce není samoúčelem. — 109. Pracovní věk. Pracovní odměna; vlastnictví a dědictví. — 110. Podceňování práce v civilizaci primitivní. Jeho přežitky na vyšších stupních civilizace. — 111. Hodnocení práce v předklassickém starověku. Egypt, Čína. — 112. Klassický starověk, zejména Řecko. — 113. Prvotní křesťanství. — 114. Středověk. Petr Chelčický. — 115. Reformace a vývoj nejnovější. — 116. Positivní scestí (deviace) hodnocení práce. — 117. Negativní scestí. — 118. Radost z práce. — 119. Krása práce. — 120. Práce a mravnost. Pracovní ethika. Píle a lenost. Pracovní výchova. Socialisace a nivelisace. — 121. Pracovní ethika osob nadprůměrných. — 122. Vzájemný poměr mezi dělníky. — 123. Uznání významu dělnictva v společnosti a jeho podmínky. — 124. Budoucnost práce. — 125. Věda o práci. Rozvoj bádání speciálního. — 126. Díla synthetická o práci a pracovní sociologii.

C. OSTATNÍ ČINNOSTI POSITIVNÍ.

1. Úvod a rozhled.

127. Zotavení pracovníků (rekreace) jako nutná protiváha práce. — 128. Theoretické charakteristiky a praktické hodnocení činností rekreačních. — 129. Objektivní cesty k subjektivnímu účelu rekreačnímu. Substitute funkce. — 130. Důsledky objektivních skutečností pro postup výkladu i pro třídění a soustavu činností. — 131. Sorokinův a Bergerův pokus o zjištění hlavních specifických činností lidských. — 132. Výtěžky tohoto díla. — 133. Jiné klasifikační přehledy. — 134. Aktivní a pasivní účast na činnostech mimopracovních. Jejich vztahy k práci a zábavě. — 135. Hra, sport a zábava jako prakticky obvyklé typy činností.

2. Hra.

136. Úvodní charakteristika sportu, hry a zábavy. — 137. Samostatnost a křížení pojmů hry a zábavy. — 138. Výrazy pro hru a zábavu v češtině. — 139. Výrazy pro hru v jazycích jiných. — 140. Souhrn poznatků z fakt jazykových. Podstatný znak hry. Jeho projevy. — 141. Subjektivní živel ve hře. — 142. Rozdíly mezi hrou a prací. — 143. Poměr hry k umění. — 144. Pokusy o ztotožnění hry s uměním. — 145. Hra, boj a závod. — 146. Hra a právo. — 147. Hra, věda a filosofie. — 148. Huizingova definice hry. — 149. Kritika této definice. — 150. Hra a vážnost. — 151. Subjektivní základ pojmu hry. — 152. Objektivní znaky hry. — 153. Definice hry. Její důsledky pro poměr práce a hry. — 154. Problém hry u zvířat. — 155. Vznik, vývoj a význam hry v pojetí Huizingově. — 156. Vznik hry dle kritické úvahy. Hra a honba. — 157. Vývoj a rozvětvení her. — 158. Dětské hry. — 159. Význam hry v celku kultury.

3. Sport.

160. Sport jest útvar činnosti, rozdílný od hry, ale s ní slučitelný. — 161. Sport není na rozdíl ode hry činností všelidskou a odvěkou; je pouze částí moderní kultury evropské. — 162. Sport jako typická činnost dospívajícího mládí, zejména u mužů. — 163. Vznik sportu ze hry. Jeho typické znaky. — 164. Jiné sporty, zvláště sběratelství (bibliofilie, filatelie atd.). — 165. Specifické znaky sportu. Jeho definice. — 166. Sporty vzniklé z technických činností lidstva primitivního (rybářství, honba, jízda na koni atd.). —

167. Sporty paralelní k práci a umění. — 168. Rozdíl sociologického, populárního a odborně speciálního pojetí sportu. — 169. Sport a sportovní rekordy. — 170. Kritika sportu. — 171. Postavení sportu ve vývoji kultury. — 172. Mravní stránka sportu.

4. Zábava.

173. Rozsáhlost a rozmanitost této kategorie.

a) Tanec.

174. Rozdíly mezi postavením tance v rozličných oblastech kultury. — 175. Definice tance. — 176. Povaha a příčiny úpadku tance průběhem vývoje kultury. — 177. Postavení tance v soustavě sociologie. — 178. Problém tance u zvířat. — 179. Vznik tance. — 180. Druhá etapa primitivního tance. — 181. Orgány taneční a jejich výkony. — 182. Druhy primitivního tance. Tanec extatický a mimický. Masky. — 183. Tanec a umění, zejména hudba a drama. — 184. Tanec a náboženství. — 185. Tanec a společenská organizace. — 186. Tanec a pohlaví. — 187. Význam tance. — 188. Pokusy o reformu tance.

b) Ostatní zábavy. Volný čas a rekreace.

189. Zábavy aktivní a pasivní. — 190. Moderní zmechanisování zábavy. — 191. Dva druhy účinků zábavy: radost a vyražení. Charakteristika jejich u mládeže a u osob dospělých. — 192. Vztahy zábavných činností k nižším a vyšším sklonům lidským. Kulturně dějinná filosofie po této stránce. — 193. Definice zábavy. — 194. Systematická povaha kategorie zábavy a ostatních činností mimopracovních. — 195. Zábava jako charakteristický znak osob i skupin. — 196. Význam zábavy. — 197. Zábava a volný čas. — 198. Organizace zábavy ve volném čase. — 199. Mezinárodní kongresy rekreační. — 200. Rekreační akce v Itálii (Dopolavoro). — 201. Rekreační akce v Německu (Kraft durch Freude). — 202. Rekreační akce v jiných státech. — 203. Rekreace a pěstování zábavy v národě českém. Česká hudba a divadlo. — 204. Závěry.
